

RAISIO MAHITTULA

**Tiesuunnitelmalinjauksen koetutkimukset Tuomalan kalmiston
ja Mahittulan kylän alueella 2.-3.7. 2019**

**Oy Sigillum Ab
Hanna-Maria Pellinen**

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksen tarkoituksena oli varmistaa, että Mahittulan Tuomalan kalmistorakenteita ei ole enää säilynyt ja jäämässä tiesuunnitelma-alueelle. Samalla käytiin läpi kirjallisuuden ja arkistoaineiston pohjalta 1970-luvun kaivauksen tuloksia, joista ei ole olemassa raporttia. Lisäksi tutkittiin tielinjaus koeojalla siltä osin kun se kulki Mahittulan vanha ryhmäkylän vierestä ja ohikulkutien eteläpuolella Jokipelto 2-nimisellä löytöalueella.

Tutkimuksessa voitiin todeta, että Mahittulan Tuomalan kalmisto on tutkimusaikana rajatun alueen osalta kokonaan tutkittu. On kuitenkin mahdollista, että muualla ympäristössä, nykyisten talojen pihapiireissä ja jopa vanhempien rakennusten alla, on edelleen säilyneitä muinaisjäännöksiä, kuten rautakautista ja keskiaikaista asuinpaikka-alueita, mahdollisesti hautausmaita. Mahittulan kylämäki periytyy viimeistään keskiaikaan ja Tuomalan kalmistoaineistossa on viitteitä siitä, että lähitöillä on voinut olla rautakautinen asuinpaikka. Tiesuunnitelmalinjalle nämä alueet eivät kuitenkaan osu. Sen sijaan tielinja kulkee Tuomolan talon isojaon jälkeen autioituneen tontin eteläreunalta, jossa näyttää säilyneen joko em. tontin kulmaa tai erillinen ulkorakennuksen paikka. Koeojasta paljastui noin 2 x 2 metrin laajuinen uunirakenteen jäännös. Samoin tiesuunnitelmalinjalle on jäämässä Tuomalan kuppikallio.

Koeojasta 1 itään, joen rannassa on todennäköisesti 1900-luvulla purettuja laiturin paalurakenteita, mutta Haunisten puolella tielinjan alueen mahdolliset vanhemmat rakenteet tai kulttuurikerrokset vaikuttavat tuhoutuneen viemäri- ja kaapelikaivantojen teon yhteydessä. Ohikulkutien eteläpuolen koeojassa, Jokipelto 2:n löytöalueella, ei havaittu mitään säilyneeseen kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Raisio Mahittula. Tiesuunnitelmalinjauksen koetutkimukset Tuomalan kalmiston ja Mahittulan kylän alueella 2.-3.7. 2019.

Alueen rekisterikohteet: Tuomala (680010008), Jokipelto 2 (1000028125)

Uusi kohde: Tuomolan autiotontti

Kunta: Raisio

Kylä: Mahittula

Kiinteistötunnukset: 680-413-9-33, 680-413-9-9 + tiealue (kalmisto ja kuppikivi)
680-413-15-0 (Jokipelto 2)
680-413-1-144 (Tuomolan autiotontti)

Tutkimuslaitos: Oy Sigillum Ab

Tutkija: FM Hanna-Maria Pellinen

Kenttätyöaika: 2.-3.7.2019

Tutkitun alueen laajuus: Yhteensä noin 150 m²

Tutkimuksen laatu: Koekaivaus, valvonta

Digitaaliset valokuvat: SKDG201902:1-55

Koordinaatit:

1. Tuomolan autiotontin säilynyt osa, uunirakenne:
P:6715680.31, I:235291.42 (ETRS89-TM35FIN), Z:16,50 m mpy
2. Tuomalan kalmiston kuppikallio:
P:6715609.00, I:235155.00 (ETRS89-TM35FIN), Z:17,50 m mpy

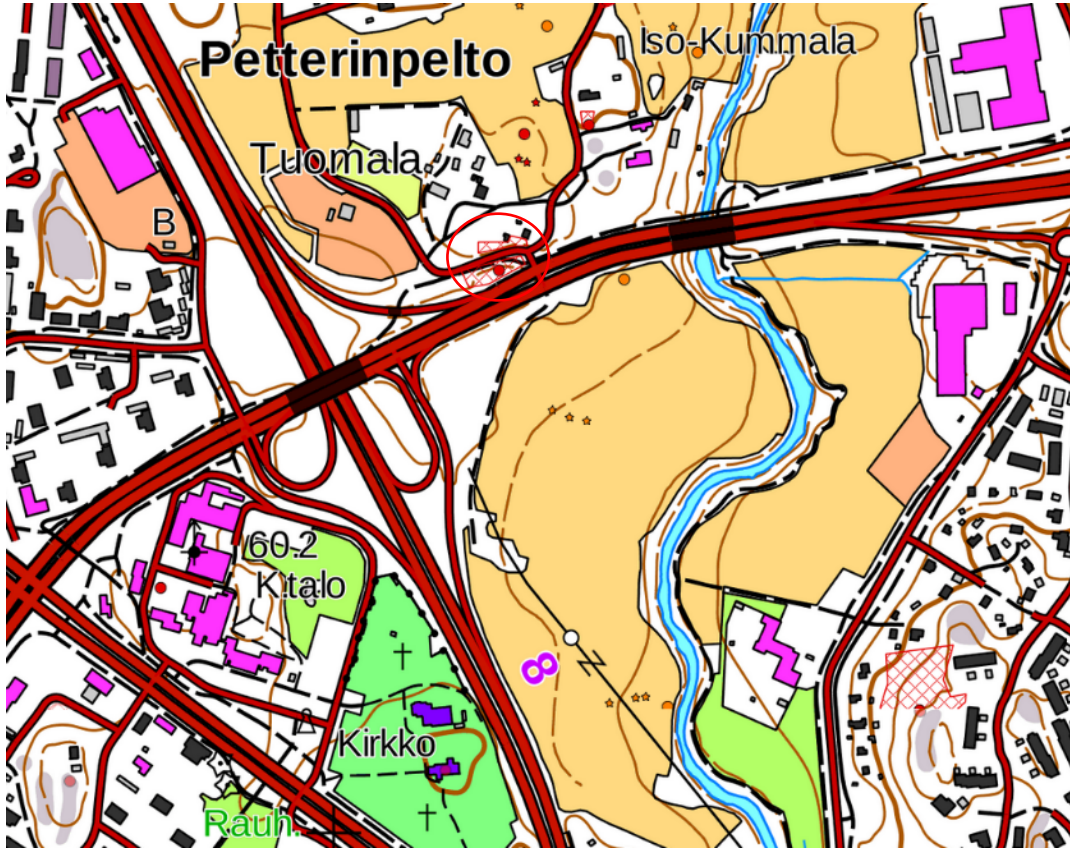
Talletetut löydöt: Luetteloidaan myöhemmin varsinaisten kaivausten yhteydessä päänumerolle KM 42074 (www.kyppi.fi/to.aspx?id=126.54148)

Tuomalan kalmiston tutkimushistoria: Hirviluoto 1971 (koekaivaus), Bergström 1972, 1973, 1975 (kaivaus), Brusila 1977 (inventointi), Laukkanen 2005 (inventointi)

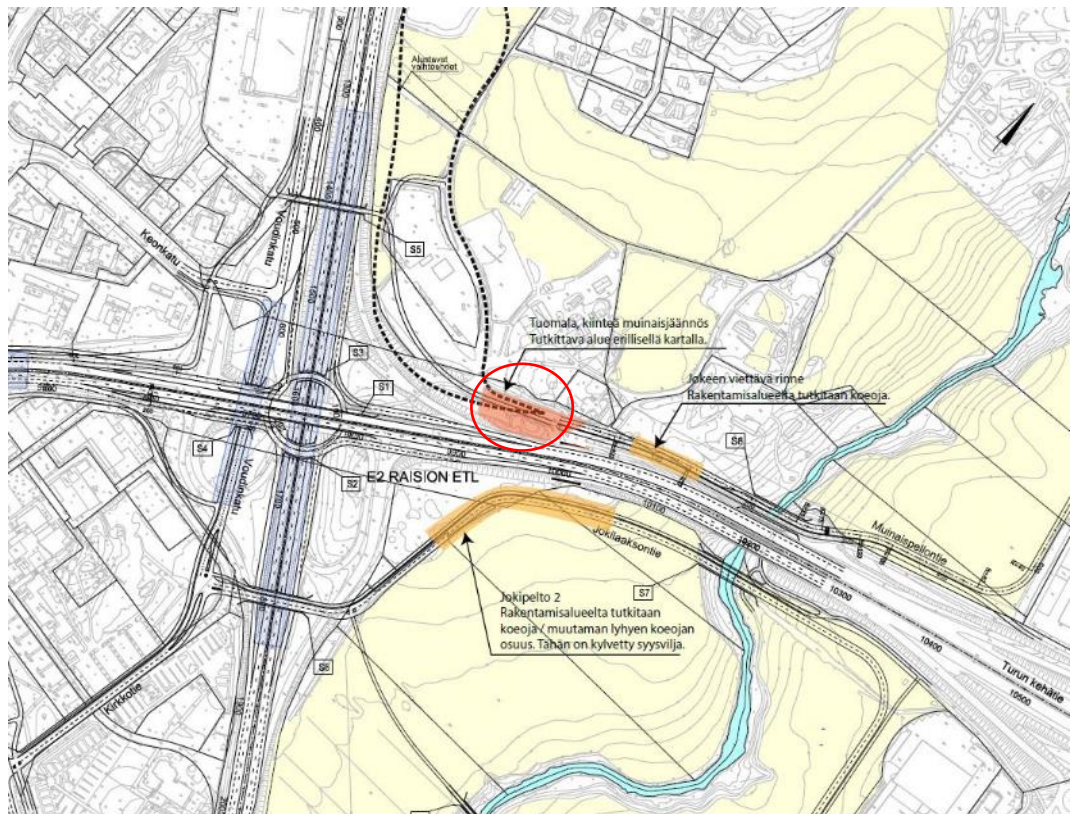
Liitteet: Luettelo digitaalikuvista, kuvaliite, kartat

Alkuperäinen raportti: Oy Sigillum Ab:n arkisto

Kopiot: TM-suunnittelu, ELY-keskus, Turun museokeskus, Raision museo, Museovirasto

Tuomalan kalmisto ympäristöineen. (Maanmittauslaitos)

Tiesuunnitelmapakartta Tuomalan kohdalla. (ELY-keskus)

Sisällys

TIIVISTELMÄ	2
ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT	3
JOHDANTO.....	6
TUTKIMUSALUEEN SIJAINTI JA HISTORIA	6
MAHITTULAN TUOMALAN KALMISTON TUTKIMUSHISTORIA.....	10
VANHAT TUTKIMUSALUEET, RAKENTEET JA LÖYDÖT	10
TUTKIMUSMENETELMÄT JA HAVAINNOT.....	16
Tuomolan autiotontti ja koeoja 1	17
Tuomalan kalmisto ja koeoja 2.....	18
Jokipelto 2 ja koeojat 3-13	19
Raisionjoen ranta ja Haunisten puolen tielinja	20
YHTEENVETO	20
LÄHTEET	21
LIITE 1: DIGITAALIKUVALUETTELO	22
LIITE 2: DIGITAALIKUVAT.....	25
LIITE 3. KARTAT.....	35

JOHDANTO

Raision Mahittulan kylän kohdalla, Turku–Naantali -ohikulkutien pohjois- ja eteläpuolella tutkittiin tiesuunnitelmalinjauksia 2.-3.7.2019 kaivauttamalla alueelle kaivinkoneella koeojia. Ohikulkutien pohjoispuolella on sijainnut Mahittulan Tuomalan rautakautinen kalmisto, joka tutkittiin 1970-luvulla, mutta joka on edelleen merkitty Museoviraston muinaisjäännösrekisteriin kiinteänä muinaisjäännöksenä (no. 680010008). Tämä saattaa johtua siitä, että kalmistotutkimuksesta ei ole olemassa raporttia, ainoastaan kartta-aineisto ja löytöluettelot. Tutkimuksen tarkoituksena oli varmistaa, että kalmistorakenteita ei ole enää säilynyt ja jäämassä tierakenteiden alle ja samalla käydä läpi kirjallisuuden ja arkistoaineiston pohjalta itse tutkimuksen tuloksia. Lisäksi tutkittiin tielinjaus koeojalla siltä osin kun se kulki Mahittulan vanha ryhmäkylän vierestä ja joen itäpuoleisella penkereellä. Ohikulkutien eteläpuolelta on metallinpaljastinetsinnöissä tullut viime vuosina useita rautakautisia löytöjä (Jokipelto 2, löytöpaikat, no. 1000028125), jotka viittasivat siihen, että Tuomalan kalmisto on saattanut aikanaan jatkaa laajemmalle alueelle etelään ja itään. Löytöalueelle, joka on nykyistä peltoa, kaivettiin myös sarja koeojia. Tutkimusalueita oli katsottu maastossa maakunta-arkkeologi Riikka Mustosen kanssa ja rekisterikohteiden osalta tutkimus tehtiin Museoviraston tutkimusluvalla MV/102/05.04.01.02/2019. Jokipelto 2:n alueelta maksetaan maanomistajille satovahinkokorvaukset sovitun mukaan.

TUTKIMUSALUEEN SIJAINTI JA HISTORIA

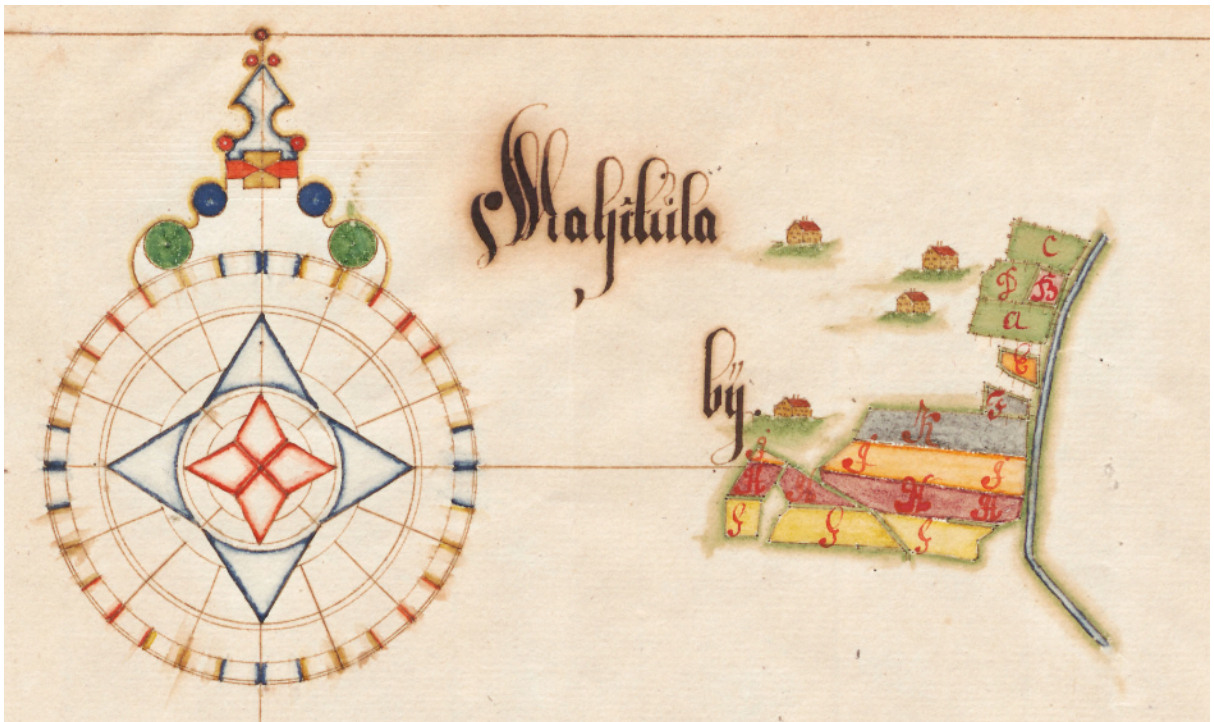
Tutkimusalue sijaitsee Turku–Rauma -tien eli 8-tien sekä Turun ohikulkutien risteyksen itäpuolella, Mahittulan kylän eteläreunalla ja Raisionjoen länsipuolella. Noin 600 metriä siitä etelään sijaitsee Raision keskiaikainen kirkko. Kalmisto on ollut kalliopohjaisella peltojen ympäröimällä mäellä Petterinpellontien molemmin puolin.

Mahittulan kylän asutus periytyy kalmistolöytöjen perusteella roomalaiseen rautakautteen (vuosien 1–400 välille) ja asutus jatkui tästä eteenpäin katkeamatta läpi rautakauden. Mahittula on siis yksi Raision rautakautteen periytyvistä kantakylistä ja se oli myös yksi alueen suurimmista kylistä. Taloista Hintsan ja Kummala mainitaan lähteissä ensimmäisen kerran jo vuonna 1390. Räyskö, myöhempi Tuomola (kalmistonimenä Tuomala), mainitaan ensimmäisen kerran 1400-luvun alussa. Vuoden 1540 maakirjan mukaan kylässä oli kuusi taloa, mutta yhdistämisten jälkeen talomäärä pieneni vuonna 1579 viiteen taloon ja 1630 neljään taloon. Tuolloin talojen nimet olivat Hintsan, Kummala, Räijälä ja Tuomola. Isojaon yhteydessä Räijälä ja Kummala jaettiin kahtia.¹

Isojaon täytäntöönpanossa vanhalta kylämäeltä siirrettiin ensimmäiseksi pois Hintsan ratsutila nykyiselle paikalleen kylämäen pohjoispuolisen pellon taakse, Hintsan kosken vierelle. Tämä tapahtui joskus vuosien 1764 ja 1786 välisenä aikana ja sen nykyinen keltaiseksi maalattu kartanomainen päärakennus pystytettiin vuonna 1837. Sotilasvir-katalona toiminut Tuomola siirrettiin hieman länemmäksi, samoin Vähä-Kummala.

¹ Laaksonen 1997, 70

Yli- ja Ali-Räijälä yhdistettiin 1900-luvun alussa Mahittulan kouluksi viimeksi mainitun tontille.²

Mahittulan talot on kuvattu jo vuonna 1737 maariitaa koskevassa kartassa. (Kansallisarkisto, digitaaliarkisto)

Vanhempi isojakokartta vuodelta 1764, jossa kaikki talot sijaitsevat vielä kylämällä. No. 1 on Räijälä, 2 on Hintsa, 3 on Tuomola (Thomola) ja 4 on Kummala (myös Kummila), joka oli tuolloin rälssitila. (Kansallisarkisto, digitaaliarkisto)

² Laaksonen 1997, 70-74

Vuoden 1786 isojakokartassa Hintsä (H ja A) on siirretty pohjoisemmaksi pois kylämäeltä, B eli Kummala on edelleen vanhalla paikallaan, kuten myös C eli Räjijälä, joka on tässä jo jaettu kahtia. Tuomolalle (D) on jäänyt vain eteläisempi tonttimaa tien mutkassa. Oikeanpuoleisessa 1840-luvun pitäjänkartassa kylämäellä on jäljellä kolme taloa tai tonttimaata, Kummala, Räjijälä ja Tuomola. (Kansallisarkisto, digitaaliarkisto)

1800-luvun lopulle mentäessä Tuomolan tontti on jo siirretty pois vanhalta paikaltaan. (Senaatinkartasto Turku IX16, Kansallisarkisto, digitaaliarkisto)

Isojaon järjestelykartassa vuodelta 1912 Vähä-Kummala ja Tuomola ovat uusilla läntisemmillä tonteillaan ja Tuomolan vanha tontti (no. 295) on otettu viljelyyn. (Kansallisarkisto, digitaaliarkisto)

SKDG201902:16 Tuomalan kalmisto sijaitsee ohikulkutien pohjoispuolella, kuvassa tien takana.

MAHITTULAN TUOMALAN KALMISTON TUTKIMUSHISTORIA

Tuomalan³ polttokenttäkalmiston löysi tutkija Anna-Liisa Hirviluoto vuonna 1971. Hänen raporttinsa jäi kuitenkin arkistoimatta, mutta vuonna 2010 Katja Vuoristo kokosi aineiston yhteen ja arkistoi sen. Hirviluodon mukaan kalmistossa ei ollut mitään maanpäällisiä rakennelmia. Hän teki paikalla koekaivaukset, joissa löytyi nokimaan ja palaneen kiveyksen seasta mm. palanutta luuta, keramiikkaa ja pronssiesineitä. Kalmistoaineistoa löytyi tuolloin paikalla kulkevan pienemmän tien pohjois- ja eteläpuolelta ja näin voitiin arvella, että kalmisto oli jo osin tuhoutunut näiden osien välistä tien rakennusvaiheessa vuosina 1959–1960.⁴

Vuosina 1972, 1973 ja 1975 kalmistoalueella järjestettiin kaivaukset, joita johti Matti Bergström. Kaivauksista ei ole raporttia, ainoastaan kartat, löytöluettelot ja valokuvia, mutta Bergström käsitteli osaa ruumishautoista sekä esineistöä kahdessa laudaturseminaarisesitelmässään (1974 ja 1975). Lisäksi hän julkaisi yhdessä Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilanderin ja Leena Tomanterän kanssa *Suomen Museossa* (no. 80) artikkelin kalmiston ruumishautauksesta no. 2. Kohteen on tarkasti myöhemmin Heljä Brusila, joka kuvailee kaivausaineistoa inventointiraportissaan (1977), ja kalmisto esitellään myös Jari Näräsen ja Titta Heikkisen kirjasessa *Vuosituhausien taa. Raison esihistorian pääpiirteet* (2000). Eeva Raike käsitteli kalmiston niittiaineistoa pro gradu -työssään (1991) ja Taina Pietikäinen kävi läpi melko laajasti Tuomalan kalmistoaineiston pro gradu -työtään varten, joka valmistui Turun yliopiston arkeologian oppiaineeseen vuonna 2006. Työ sisältää mm. uudelleen digitoitujen karttojen perusteella tehdyt levintäkartat eri löytötyypeistä.

Bergströmin dokumentaatiossa on ollut puutteita, jotka ovat hankaloittaneet kalmiston analyysiä. Kaivauskartoissa ei ole juuri ilmoitettu maanpinnan korkeuksia, eivätkä korkeudet ole systemaattisesti otettuja vaan satunnaisesti eri kohdista kaivausaluetta. Kaivauskartoissa ei myöskään ole juuri merkintöjä maan laadusta tai värierioista.⁵

VANHAT TUTKIMUSALUEET, RAKENTEET JA LÖYDÖT

Kaivausten eteläosa oli noin 500 m² laajuinen ja pohjoisosa hieman alle 1000 m². Tie oli leikannut kalmiston kahtia ja sen alle oli jäänyt vähintään 160 m², ehkä jopa 800 m² kalmistoaluetta. Polttokalmiston lisäksi löydettiin 25 ruumishautaa ja neljä yksittäispolttohaudan esinesikermää. Kalmiston eteläosan länsireunan kallioseinämässä havaittiin yli 40 kuppia käsittävä kuppikallio. 12 000 löytöalanumerosta valtaosa on ns. massalöytöjä; palanutta ja palamatonta luuta (eläinten hampaita), keramiikkaa, palanutta savea ja kuonaa. Ruumishautauksiin kuuluneita löytöjä on yhteensä 472 alanumeroa ja näissä on varsinaisten hautaesineiden lisäksi ruumisarkun nauloja. Tarkemmin paikannettuja muita

³ Historiallisissa lähteissä talo tunnetaan yleensä nimellä Tuomola.

⁴ Hirviluoto 1972 / Vuoristo 2010

⁵ Pietikäinen 2006, 31

esinelöytöjä on 4040 alanumeroa, irtomaakasoista on talletettu lisäksi 391 alanumeroa. Viimeksi mainitut ovat peräisin ennen kaivauksia tienteossa tuhoutuneelta kalmistoalueelta, jonka maakasoja oli siirretty muun kalmistoalueen päälle.⁶

Merovingiaikaiset hautaukset on tehty polttamalla vainajat rovioilla vaatteineen ja esineineen ja sirottelemalla jäännökset kallionkoloihin tai kivikehiin, jotka peitettiin maalla ja kivillä. Viikinkiajalla polttohautaus jatkui, mutta nyt hautaukset siroteltiin laajemmalle alueelle, edellisten päällekin ja peitettiin kivillä. Myös esineitä on rikottu ja kalmistoon on voitu laittaa vain osa esineestä. Kalmiston ruumishautaukset ovat matalia, usein haudan pohja on kallion pinnalla. Tähän on asetettu arkku vainajineen ja peitetty noin puolella metrillä maata. Puoli metriä oli yleensäkin kulttuurikerroksen maksipaksuus useimmilla alueilla, silloin kun sitä voitiin arvioida.⁷

Kalmiston vanhimpiin löytöihin kuuluvat vanhemmalle roomalaisajalle (1–200) ajoitettu keihäänkärki ja pronssineula sekä nuoremman roomalaisajan (200–400) solki ja kansainvaellusaikainen (400–600) kääntöjalkasolki. Pääosa polttokenttäkalmiston aineistosta ajoittuu kuitenkin merovingiajalle (600–800) ja viikinkiajalle (800–1000). Kalmiston nuorinta käyttövaihetta edustavat polttamatta tehdyt hautaukset, jotka ovat ristiretkiajalta (1000–1150). Talletettuun hautaesineistöön kuuluu toisaalta pukuun liittyviä osia, kuten vyön solkia, kullekin aikakaudelle tyypillisiä kiinnityssolkia ja vaatteiden pronssispiraalia. Yhdessä neljän spiraalin muodostamassa koristeessa oli kiinni vielä tekstiiliä. Löytöihin kuuluu myös muita koruja ja koristeita, kuten kaularenkaan katkelmia, rannerenkaita, sormuksia, riipuksia, ketjua ja helmiä. Hautantimiin kuuluvat lisäksi aseet, kuten keihäänkärjet, miekat, nuolenkärjet ja kilvenkupurat. Muihin tarvikkeisiin voidaan lukea veitset ja/tai puukot, kuolaimet, hioimet, kuutiokivet, tulusraudat, putkilukkojen avaimet, rautainen lukko, silmäneula, luinen väärtinänpyörä, hihnojen helat ja punnukset sekä naulat ja niitit.⁸

Kalmiston eteläpuoliselta alueelta on löytynyt neljä esinesikermää, joista kolme (A–C) ovat melko tyypillisiä merovinkiajan jälkipuolen asehautauksiin kuuluvia kombinaatioita käsittäen miekan, pitkävartisen keihäänkärjen eli angon, kilvenkupuran, puukon ja lisäksi hevosen kuolaimet. Sikermässä C on myös kaksi tasavarsisolkea. Neljäs sikermä D ei sen sijaan sisällä aseita vaan koruja ja koristeita. Ruumishautauksiin kuului myös rahalöytöjä 900–1100-luvulta ja niiden yhteyksistä löytyneitä kukkaronjäännöksiä. Kukkaroihin oli laitettu myös punnuksia.⁹

Keramiikan ja savitiivisteiden keskittyminen tietyille paikoille pohjoispuolen kaivausalueella ja palaneen luun vähäisyys täällä voivat viitata muuhun kuin alueen pelkkään hautakäyttöön. Samoin on merkillepantavaa savikiekkojen keskittyminen eteläisen alueen muutamaan ruutuun alueen kaakkoisnurkassa. Myös kuonassa näkyy keskittymiä. Pohjoisalueen muista poikkeavana rakenteena erottuu pyöreä palaneiden kivien ja nokimaan alue, selvä tulenpitopaikka. Valitettavasti siitä ei ole

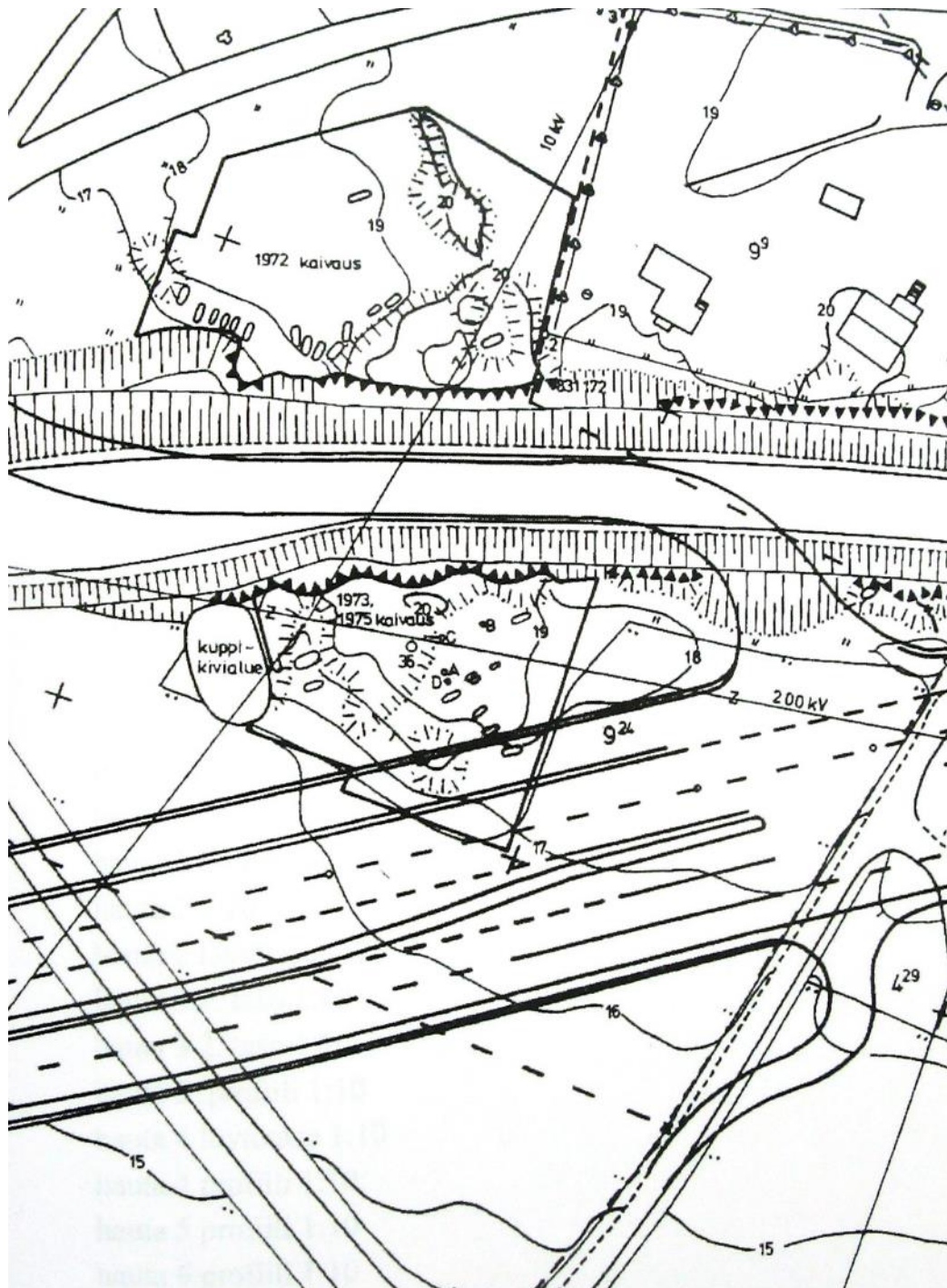
⁶ Pietikäinen 2006, 3, 32

⁷ Ibid.

⁸ Näränen ja Heikkinen 2000, 20-31; Pietikäinen 2006, 32-49

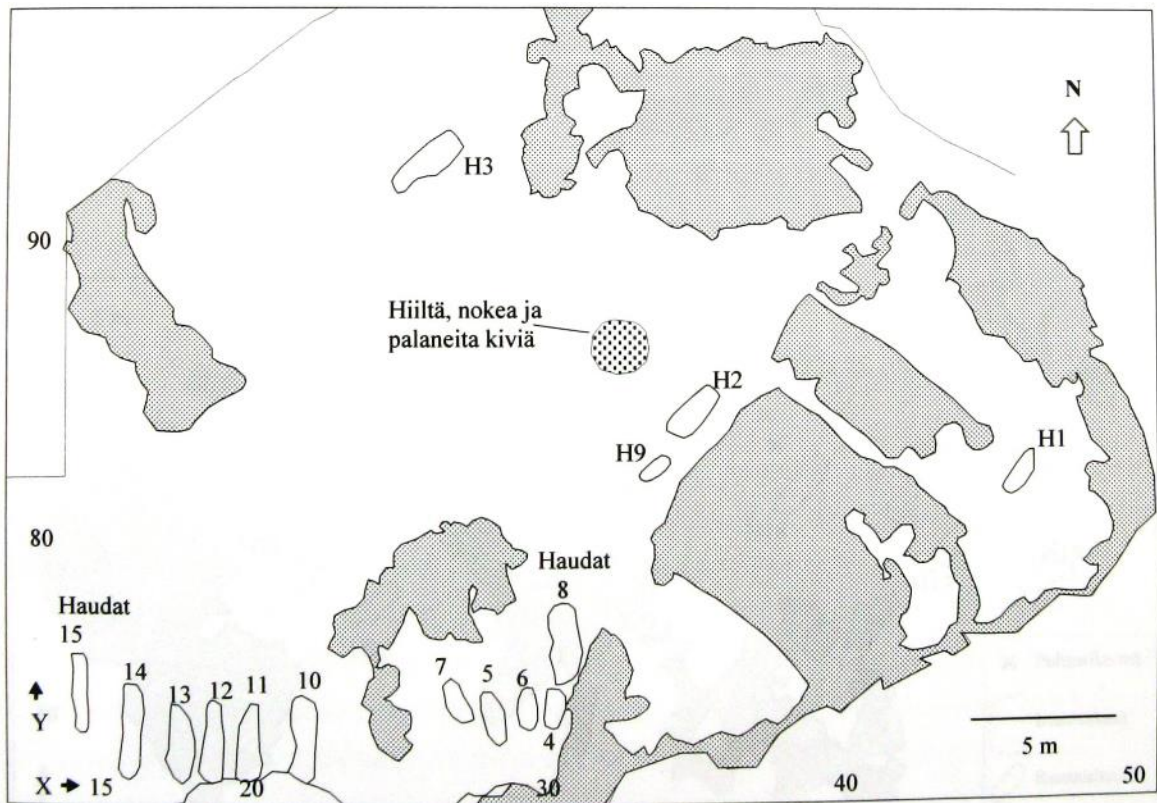
⁹ Pietikäinen 2006, 50-51

ajoittavia tai ilmeisesti sellaisia identifioitavia löytöjä, jotka kytkisivät sen kalmistoon esim. polttoroviopaikkana.¹⁰

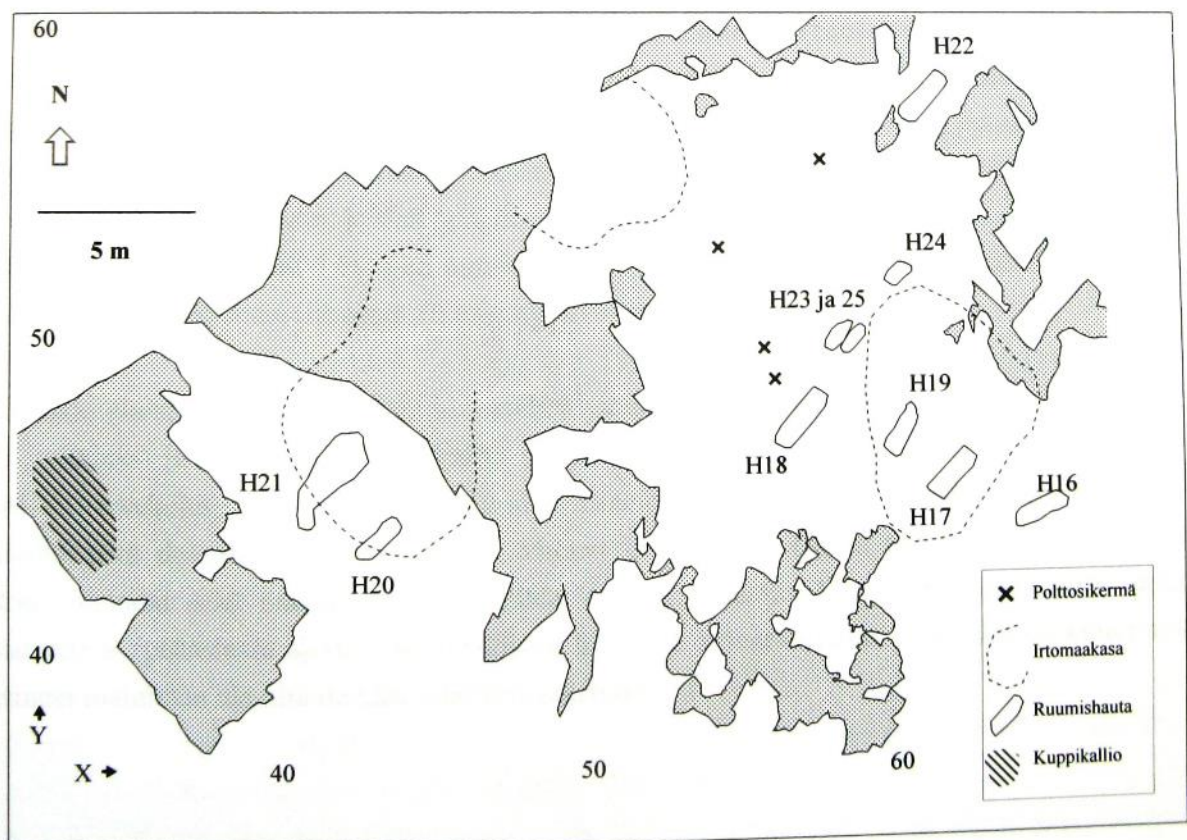

Ote Matti Bergströmin yleiskartasta, johon on merkitty kaivausalueet ja kuppikallion sijainti. Pienet soikiot kuvaavat ruumishautoja. Karttapohjana on ohikulkutien suunnitelmakartta. (Pietikäinen 2006, liitekartta)

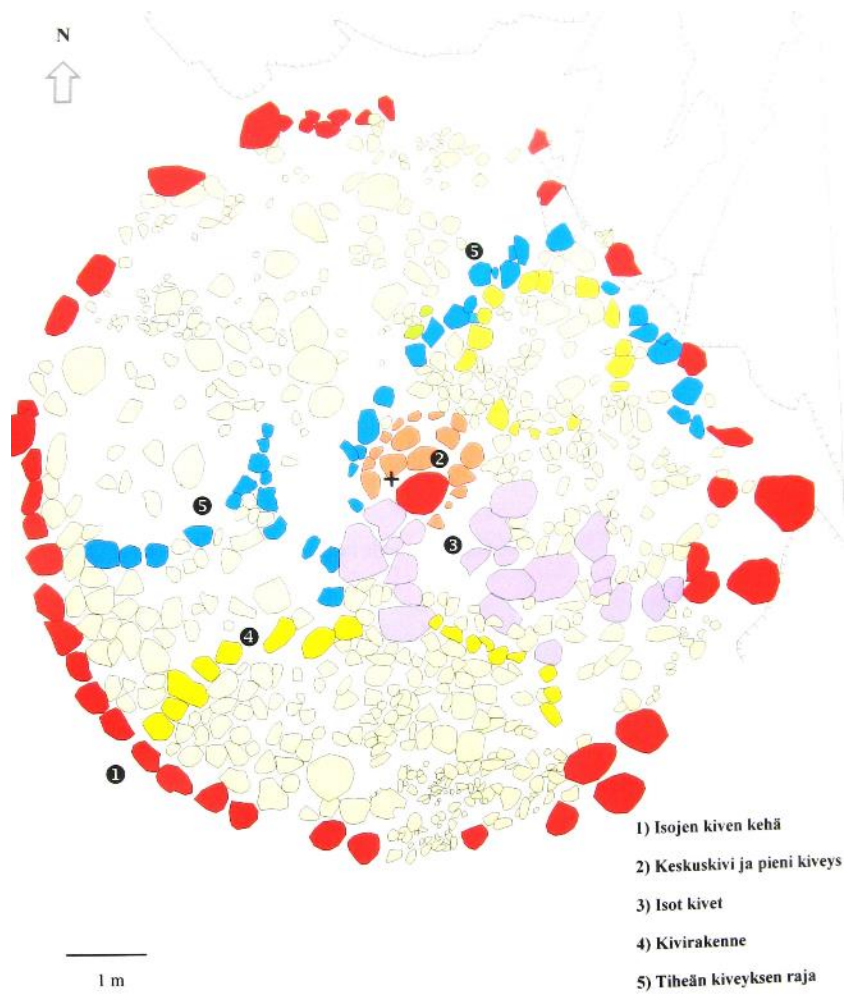
¹⁰ Pietikäinen 2006, 36, 52, 66-67

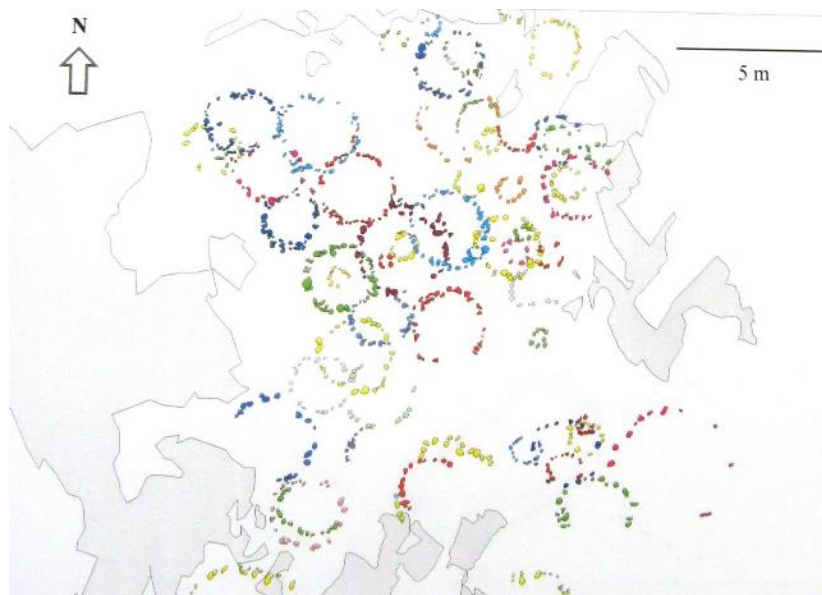
Kaivausalueen pohjoisosa. Kartta Taina Pietikäisen digitoima ja selventämä alkuperäisten kaivauskarttojen pohjalta. H = ruumishautaus. (Pietikäinen 2006, 30, kartta 1)

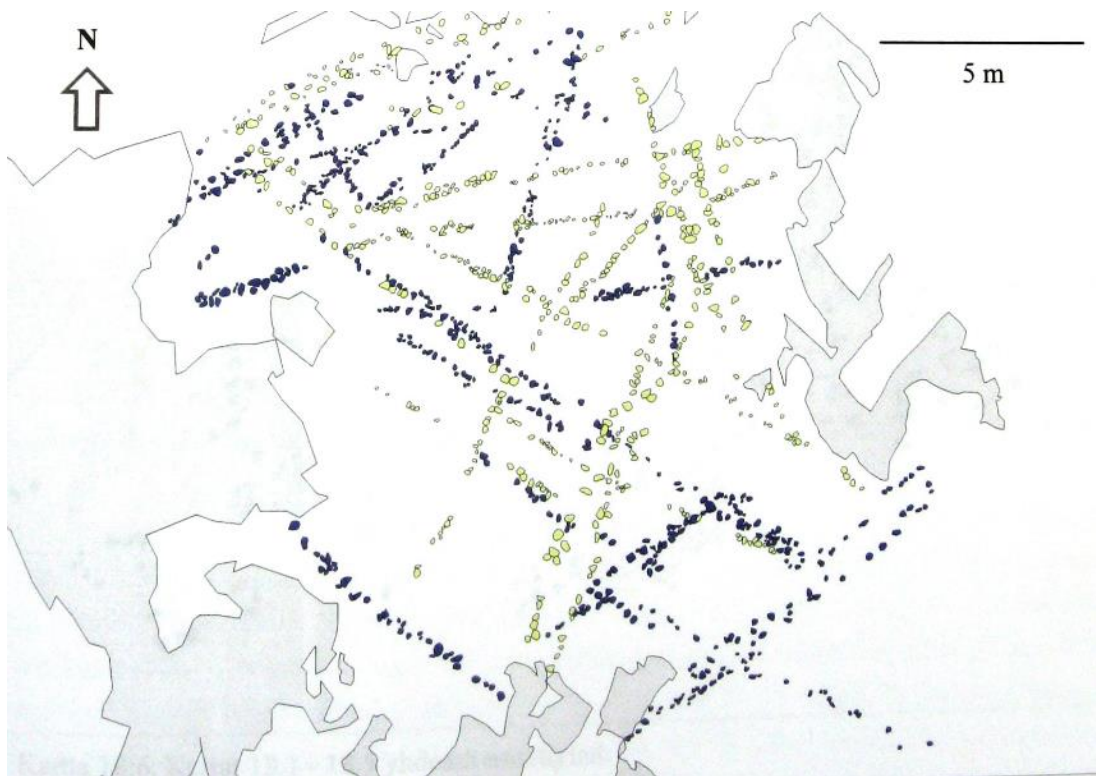
Kaivausalueen eteläosa. (Pietikäinen 2006, 31, kartta 2)

Eteläisen kaivausalueen keskiosan alempien kerrosten kivikehät.
(Pietikäinen 2006, 71, kartta 16)

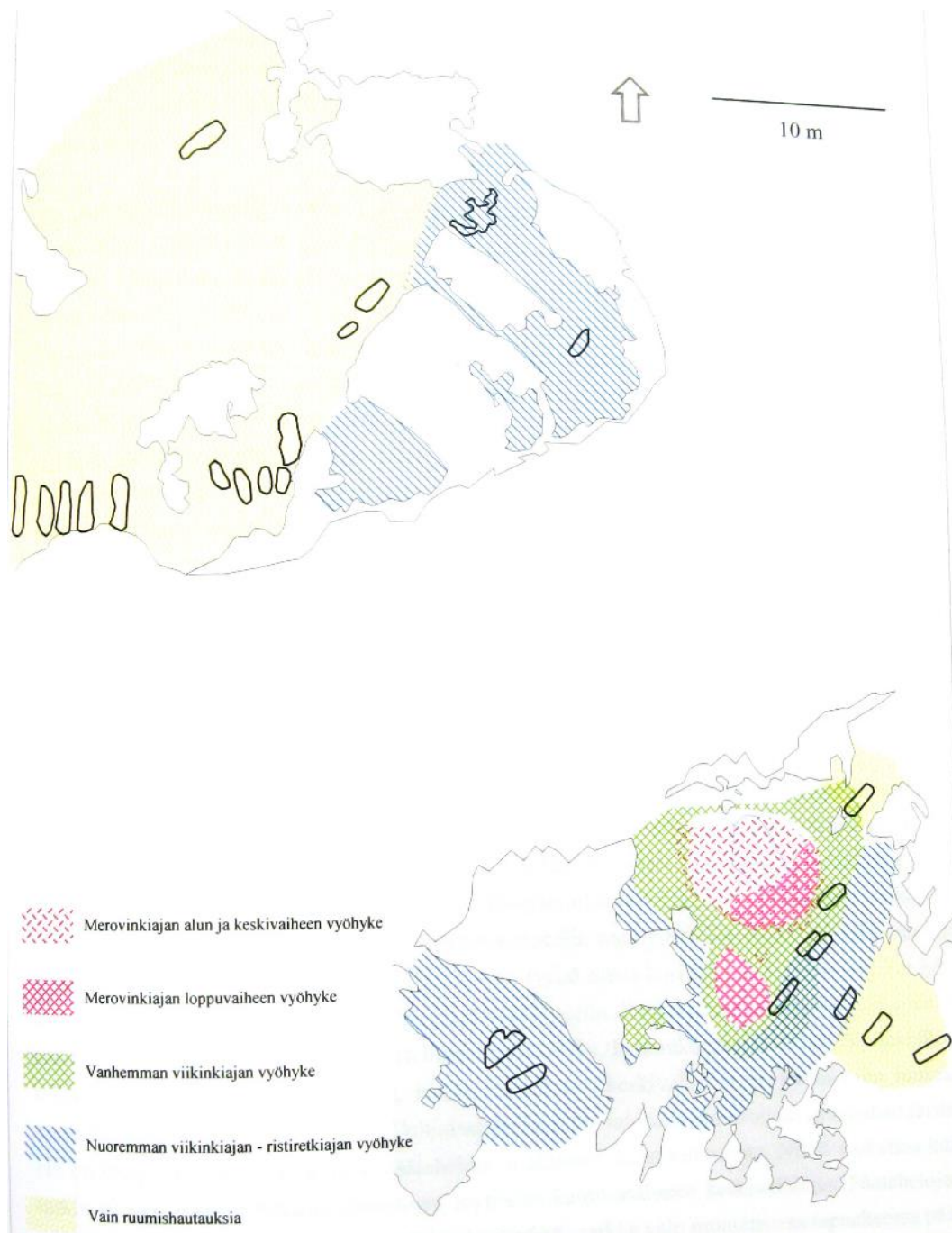
Pieniä kivikehiä Taina Pietikäisen tulkitsemana.
(Pietikäinen 2006, 75, kartta 18:3)

Kivirivejä Taina Pietikäisen tulkinnan mukaan. (Pietikäinen 2006, 76, kartta 18:5)

SKDG201808:77 Rekonstruoitu pieni kivikehä kalmiston eteläalueella kuvattuna syksyn 2018 inventoinnissa.

Pohjois- ja eteläpuolen ajoitusvyöhykkeet Taina Pietikäisen mukaan.
(Pietikäinen 2006, 91, kartta 21)

TUTKIMUSMENETELMÄT JA HAVAINNOT

Nyt tehtyä kenttätutkimusta varten käytiin läpi edellä kuvattu Tuomalan tutkimushistoria ja katsottiin maastossa siihen liittynyt kaivausalue. Koska kuppikallion länsipuoli ei kuulunut aikanaan kaivausalueeseen, siihen tehtiin nyt noin viiden metrin pituinen koeoja. Pisin yhtenäinen koeoja tehtiin kuitenkin Mahittulan vanhan kylämäen eteläreunalle. Tämä vaikutti alueelta, joka oli riittävän kaukana ohikulkutiestä jäädäkseen tien-tekoon liittyneen työmaa-alueen ulkopuolelle ja joka oli lisäksi nyt rakentamaton. Tien

eteläpuoleiselle pellolle, Jokipelto 2 -löytöalueelle tehtiin yhdelle kaistalle 11 kpl viiden metrin pituista, länsi-itäsuuntaista koeojaa. Kaikki ojat kaivettiin koneella 120 cm leveiksi ja pohjasaveen saakka, joka tuli esiin viimeistään puolessa metrissä.

Tuomolan autiotontti ja koeoja 1

Koeoja kaivettiin alueelle, joka karttojen mukaan on ollut peltoa, mutta sijainnut aivan kylätonttien eteläreunalla. Heti ojan länsipäässä havaittiin pientä kiveystä. Aluetta laajennettiin ja esiin saatiin myös kolme kookkaampaa kiveä, joiden lomassa sijaitti pienempää, osin palanutta kiveystä. Maa kivien lomassa oli noensekaista likamaata ja siitä löytyi palanutta savea, jokunen tiilenmuru, palamatonta luuta ja pohjoisimman kookkaamman kiven vierestä aaltomaisin viivoin koristeltu metallinappi. Rakenne näyttää tällä hetkellä jäävän kooltaan noin 2 x 2 metrisen alueen sisälle, mutta vaalea pohjasavi erottuu vain rakenteen itäpuolella, kun muualla kiveyksen ympäristössä jatkuu nokinen likamaa.

Koeojan loppuosuus kohti itää sisälsi yhden uudemman ja yhden vanhemman kapean salaojan paikan, mutta oli muuten rakenteetonta peltomaata. Peltokerroksen syvyys oli 30-40 cm.

SKDG201902: Koeojan 1 länsipään kivirakenteen pintaa esille otettuna.

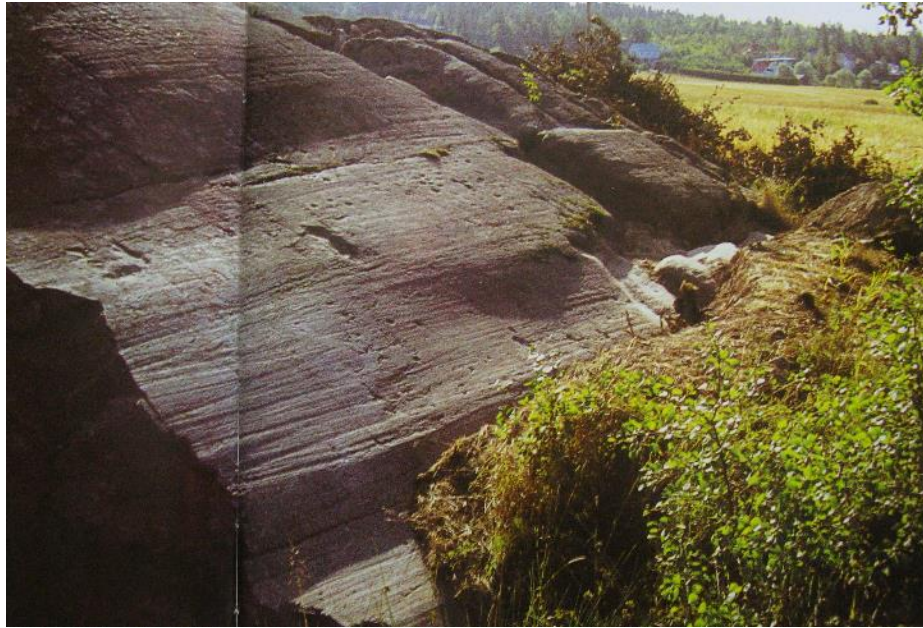
SKDG201902: Koeoja 1 etenee itää kohti peltokerroksen läpi savipohjaan.

Tuomalan kalmisto ja koeoja 2

Kuppikallion länsipuolen koejassa näkyi heti kallion juurella kiveystä, joka on todennäköisesti kaivausten täyttökiveystä. Vanhoissa kuvissa näkyy, että alue on kaivausvaiheessa avattu. Kiveyksen jälkeen länttä kohti maa sisälsi yksinomaan sekoittunutta savimaata, jossa oli mukana myös tientekoon liittyvää ainesta, kuten betoniraudan pätkä.

SKDG201902: Kalmistoon liittynyt kuppikallio ja sen viereen tehty koeoja luoteesta.

Kalmistoon liittyvä kuppikallio on nostettu esimerkiksi vanhaan Suomen historia 1:een (Weilin & Göös 1984, 309) esimerkkinä kuppikalliosta. Kuva Matti Bergström.

Jokipelto 2 ja koeajat 3-13

Sarja noin viisi metriä pitkiä ja 120 cm leveitä koeajia tehtiin ohikulkutien eteläpuolelle peltoalueen poikki. Kaikki 11 koeajia sisälsivät 30-40 cm peltokerroksen, jonka alla oli puhdas savi. Rakenteita tai edes yksittäisiä kiviä taikka likamaata ei havaittu. Ainoa löytö oli metallirenkaan puolikas, joka kuitenkin vaikuttaa olevan uuden ajan tyyppiä. Alueelta aiemmin talletetut rautakautiset esineet lienevät peräisin joko tien teon aikana tai jo sitä ennen tuhoutuneista hautauksista.

SKDG201902: Tien eteläpuolelle länsi-itäsuunnassa kaivettu lyhyiden koeajien rivi.

Raisionjoen ranta ja Haunisten puolen tielinja

Aivan joen rannassa on vedestä kohoavia puupaaluja, Mahittulan puolella jopa pieni joensuuntainen paalurivi. Parittaisia paaluja on myös uuden sillan lähellä sekä Haunisten puolella. Nämä liittynevät kylien laiturirakennelmiin. Ainakaan läpikatsotussa historiallisessa kartta-aineistossa ei tällä kohden ole siltaa.

Haunisten puolen pelto Ohikulkutien pohjoispuolella (ns. Vehon pelto) oli jo pinta-poimittu inventoinnissa. Nyt se tarkastettiin vielä uudestaan tielinjauksen osalta. Kevyenliikenteenväylän vierellä näyttää olevan useita viemärikaivoja, lisäksi alempana tielinjan vierellä kulkee kaapeli, joten maa vaikuttaisi olevan kauttaaltaan sekoittunut ohikulkutien pohjoispuolisella kaistaleella.

SKDG201902: Kiven vierellä on ainakin viiden paalun rivistö.

YHTEENVETO

Tutkimuksessa voitiin todeta, että Mahittulan Tuomalan kalmisto on tutkimusaikana rajatun alueen osalta kokonaan tutkittu. On kuitenkin mahdollista, että muualla ympäristössä, nykyisten talojen pihapiireissä ja jopa vanhempien rakennusten alla, on edelleen säilyneitä muinaisjäännöksiä, kuten rautakautista ja keskiaikaista asuinpaikka-aluetta, mahdollisesti hautausiakin. Mahittulan kylämäki periytynee viimeistään keskiaikaan ja Tuomalan kalmistoaineistossa on viitteitä siitä, että lähistöllä on voinut olla rautakautinen asuinpaikka. Tiesuunnitelmalinjalle nämä alueet eivät kuitenkaan osu. Sen sijaan tielinja kulkee Tuomolan talon isojaon jälkeen autioituneen tontin eteläreunalta, jossa näyttää säilyneen joko em. tontin kulmaa tai erillinen ulkorakennuksen paikka. Koejasta paljastui noin 2 x 2 metrin laajuinen uunirakenteen jäännös. Samoin tiesuunnitelmalinjalle on jäämässä Tuomalan kuppikallio.

Koeojasta 1 itään, joen rannassa on todennäköisesti 1900-luvulla purettuja laiturin paalurakenteita, mutta Haunisten puolella tielinjan alueen mahdolliset vanhemmat rakenteet tai kulttuurikerrokset vaikuttavat tuhoutuneen viemäri- ja kaapelikaivantojen teon yhteydessä. Ohikulkutien eteläpuolen koeojassa, Jokipelto 2:n löytöalueella, ei havaittu mitään säilyneeseen kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Turussa 20.7.2019

Hanna-Maria Pellinen

Hanna-Maria Pellinen

LÄHTEET

Arkistolähteet

Pietikäinen, Taina 2006. Muutos ja pysyvyys – hautausrituaali nuoremmalla rautakaudella Raision Mahittulan Tuomalan kalmistossa. Pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto, Kulttuurien tutkimuksen laitos, Arkeologia.

Kirjallisuus

Laaksonen, Tapio 1997. Raision kulttuuriympäristö ja vanha rakennuskanta. Varsinais-Suomen rakennuskulttuuri 5.

Näränen, Jari ja Titta Heikkinen 2000. Vuosituhansien taa. Raision esihistorian pääpiirteet. Raision kulttuuritoimen julkaisuja 1/2000.

Verkkolähteet

Hirviluoto, Anna-Liisa 1971. Raisio (Mahittula) Tuomala. Rautakautisen kalmiston tarkastus 1971. https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_raportti_det.aspx?RAPORTTI_ID=126633

Kansallisarkisto, digitaaliarkisto os. <http://digi.narc.fi/digi/> ja Raision karttasarjat os. <http://www.narc.fi:8080/VakkaWWW/Selaus.action;jsessionid=8B7DA72543C9B90629465A422C2B85BB?kuvailu-Taso=SARJA&avain=302889.KA>

Tuomalan kalmisto Museoviraston rekisterissä os. www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.680010008

LIITE 1: DIGITAALIKUVALUETTELO

Kuvat: H.-M. Pellinen 2018 / Oy Sigillum Ab

Päänumero	Alano.	Pvm	Kohde	Aihe	Kuvaus-suunta
SKDG201902	1	2.7.	Mahittula, yleis-kuva	Ohikulkutien, Mahittulan-tien / Petterinpellontien risteys.	Etelä
SKDG201902	2	2.7.	Koeoja 1	Koeojaa aloitetaan.	Länsi
SKDG201902	3	2.7.	Koeoja 1	Koeoja etenee itään.	Länsi
SKDG201902	4	2.7.	Koeoja 1	Koeoja kaivettuna.	Länsi
SKDG201902	5	2.7.	Koeoja 1	Kuten yllä.	Itä
SKDG201902	6	2.7.	Koeoja 1	Vanhempi lounas-koillinen-suuntainen salaoja.	Etelä
SKDG201902	7	2.7.	Koeoja 1	Yksityiskohta em. sala-ojan täyttömaan puupalanjäännöksestä.	Länsi
SKDG201902	8	2.7.	Koeoja 1	Länsipään kiveys ojan avaamisen jälkeen.	Länsi
SKDG201902	9	2.7.	Koeoja 1	Länsipää levennettynä.	Koillinen
SKDG201902	10	2.7.	Koeoja 1	Rakenne ennen puhdistusta.	Etelä
SKDG201902	11	2.7.	Koeoja 1	Rakenne puhdistuksen jälkeen.	Etelä
SKDG201902	12	2.7.	Koeoja 1	Isomman kiven itäpuolelta löytyy nappi.	Itä
SKDG201902	13	2.7.	Koeoja 1	Nappi in situ.	Itä
SKDG201902	14	2.7.	Koeoja 1	Rakenne puhdistuksen jälkeen.	Pohjoinen
SKDG201902	15	2.7.	Koeoja 1	Koeoja täytettynä.	Lounas
SKDG201902	16	2.7.	Mahittula, yleis-kuva	Tuomalan kalmiston-paikka sijaitsee tien takana.	Kaakko
SKDG201902	17	2.7.	Mahittula Tuomalan kalmistoalue / koeoja 2	Kuppikallio ja sen viereen kaivettu oja.	Luode
SKDG201902	18	2.7.	Koeoja 2	Koeoja kaivettuna.	Länsi
SKDG201902	19	2.7.	Koeoja 2	Kuten yllä.	Länsi
SKDG201902	20	2.7.	Mahittula	Vanha, katkaistu rajamerkki nykyisenä rajamerkinä Mahittulan kylätontin eteläpuolella.	Etelä
SKDG201902	21	2.7.	Mahittula	Tielinjalle jäävä uudempi kivijalan jäännös pusikossa.	Itä
SKDG201902	22	2.7.	Mahittula	Em. kivijalan pohjoisreunaa.	Itä
SKDG201902	23	2.7.	Mahittula / Jokipelto 2	Raision kirkko peltojen takana.	Koillinen

SKDG201902	24	2.7.	Mahittula / Jokipelto 2, koeoja 3	Ohikulkutien eteläpuolen ensimmäistä koeojaa aloitetaan.	Länsi
SKDG201902	25	2.7.	Koeoja 3	Peltokerroksen alta tulee vastaan puhdas savi-maa.	Länsi
SKDG201902	26	2.7.	Koeoja 4	Seuraava pieni oja kaivettuna.	Länsi
SKDG201902	27	2.7.	Koeoja 4	Sato lakoaa.	Länsi
SKDG201902	28	2.7.	Koeoja 3	Ojasta nostettua savimultaa.	Itä
SKDG201902	29	2.7.	Koeoja 5	Oja kaivettuna.	Länsi
SKDG201902	30	2.7.	Koeoja 6	Oja kaivettuna	Länsi
SKDG201902	31	2.7.	Jokipelto 2, yleiskuva	Ojien kaivu etenee kohti itää.	Länsi
SKDG201902	32	2.7.	Koeoja 8	Oja kaivettuna.	Länsi
SKDG201902	33	2.7.	Koeoja 11	Oja kaivettuna.	Länsi
SKDG201902	34	2.7.	Koeoja 13	Itäisin oja kaivettuna.	Länsi
SKDG201902	35	2.7.	Mahittula / Jokipelto 2	Yleiskuva alueelta ennen ojan kaivua.	Länsi
SKDG201902	36	2.7.	Mahittula / Jokipelto 2	Yleiskuva koeojarivistä kaivamisen jälkeen.	Länsi
SKDG201902	37	2.7.	Mahittula / Jokipelto 2	Kuten yllä.	Itä
SKDG201902	38	2.7.	Mahittula / Jokipelto 2	Kuten yllä.	Itä
SKDG201902	39	2.7.	Koeoja 4	Ainoa esinelöytö oli uuden ajan renkaan puolikas.	Länsi
SKDG201902	40	11.7.	Hauninen / Mahittula	Joen itäpuolella tielinja kulkee mm. vanha kaapeliojan vierestä.	Itä
SKDG201902	41	11.7.	Hauninen / Mahittula	Tielinjaa Mahittulan kylätontin eteläpuolella kuvattuna Haunisten puolelta.	Itä
SKDG201902	42	11.7.	Mahittula	Kylämäki joen itäpuolelta nähtynä.	Kaakko
SKDG201902	43	11.7.	Hauninen / Mahittula	Tiesuunnitelmalinjaa, oikealla näkyvän paalun viereen kaivettiin löydötön koekuoppa no. 14.	Itä
SKDG201902	44	11.7.	Mahittula	Tielinjaa kylämäen eteläpuolella.	Itä
SKDG201902	45	11.7.	Mahittula	Kiviä ja paaluja joessa Mahittulan puolella.	Itä
SKDG201902	46	11.7.	Hauninen / Mahittula	Paaluja joessa.	Itä
SKDG201902	47	3.7.	Mahittula	Metallinappi	-
SKDG201902	48	16.7.	Mahittula	Metallinappi mittakavalla	-
SKDG201902	49	16.7.	Mahittula	Kaakelia ja posliinikupin pala	-

SKDG201902	50	16.7.	Mahittula	Sekalaisia löytöjä (naula, fajanssia, piipun vartta, pii-iskos)	-
SKDG201902	51	16.7.	Mahittula	Keramiikkaa?	-
SKDG201902	52	16.7.	Mahittula	Sama sisäpinnalta	-
SKDG201902	53	16.7.	Mahittula	Palanutta savea	-
SKDG201902	54	16.7.	Mahittula	Metallirenkaan katkelma	-
SKDG201902	55	16.7.	Mahittula	Renkaan katkelma mit- takaavalla	-

LIITE 2: DIGITAALIKUVAT

SKDG201902:2 ja 8. Koeojaa 1 aloitetaan, heti sen länsipäästä tulee esiin kiveystä.

SKDG201902:4 ja 5. Koeoja 1 lännestä ja idästä. Vasemmassa kuvassa etualalla näkyy hiekalla täytettyä salaojaa.

SKDG201902:10 Kiveys ennen puhdistamista koneella kaivettuna.

SKDG 201902:11 Sama kiveys puhdistuksen jälkeen.

SKDG201902:15 ja 19. Koejoja 1 peitetään ja laajennetaan toisesta päästä, jossa havaittiin kivrakennetta.

SKDG201902:12 ja 13. Kookkaan kiven viereltä, likaisesta nokimaasta paljastui metallinappi.

SKDG201902:22 ja 20 Em. rakenteen lähetyvillä sijaitsee myös uudempi kivijalan jäännös, joka ei liity Tuomalan tonttiin sekä katkaistu rajakivi, joka lienee otettu uuteen käyttöön nykyisenä rajamerkinä.

SKDG2018:75 Tuomalan eteläpuolinen kalmistonpaikka, johon kuuluu kuppikallio. Kuvattuna v. 2018 inventoinnissa.

SKDG2018:76 Nykyään kalmiston eteläosassa sijaitsee rekonstruoituja kivrakenteita, pohjoispuolella on kalliota, nurmea ja talojen pihapiiriä.

SKDG201902:18 ja 19 Kuppikallion länsipuolelle kaivettu koeoja 2 lännestä.

SKDG201902:24 Ohikulkutien eteläpuolelle, Jokipelto 2 -löytöalueelle aloitetaan koejarivin kaivamista.

SKDG201902:30 ja 32. Ojat 6 ja 8 lännestä.

SKDG201902:33 ja 34. Koeajat 11 ja 13 lännestä.

SKDG201902:36 ja 38. Jokipelto 2:n ojarivistö kaivettuna, vas. lännestä, oik. idästä.

SKDG201902:43 Tiesuunnitelmalinjaa Haunisten puolella sekä taempänä Mahittulan puolella.

SKDG201902:42 (rajattu) Pylväsriivi Mahittulan puolella Raisonjokea.

SKDG201902:46 Pylväspari Haunisten puolella jokea, taustalla Mahittulan puolen pylväsriivi sekä äärimmäisenä vasemmalla kaksi korkeampaa pylvästä kiinteään maan puolella.

SKDG201902:40 Kaapelimerkki Haunisten rannassa.

SKDG201902:54 ja 48 Vas. metallirenkaan puolikas koejasta no. 4, oik. metallinappi koejojan 1 kiveyksestä.

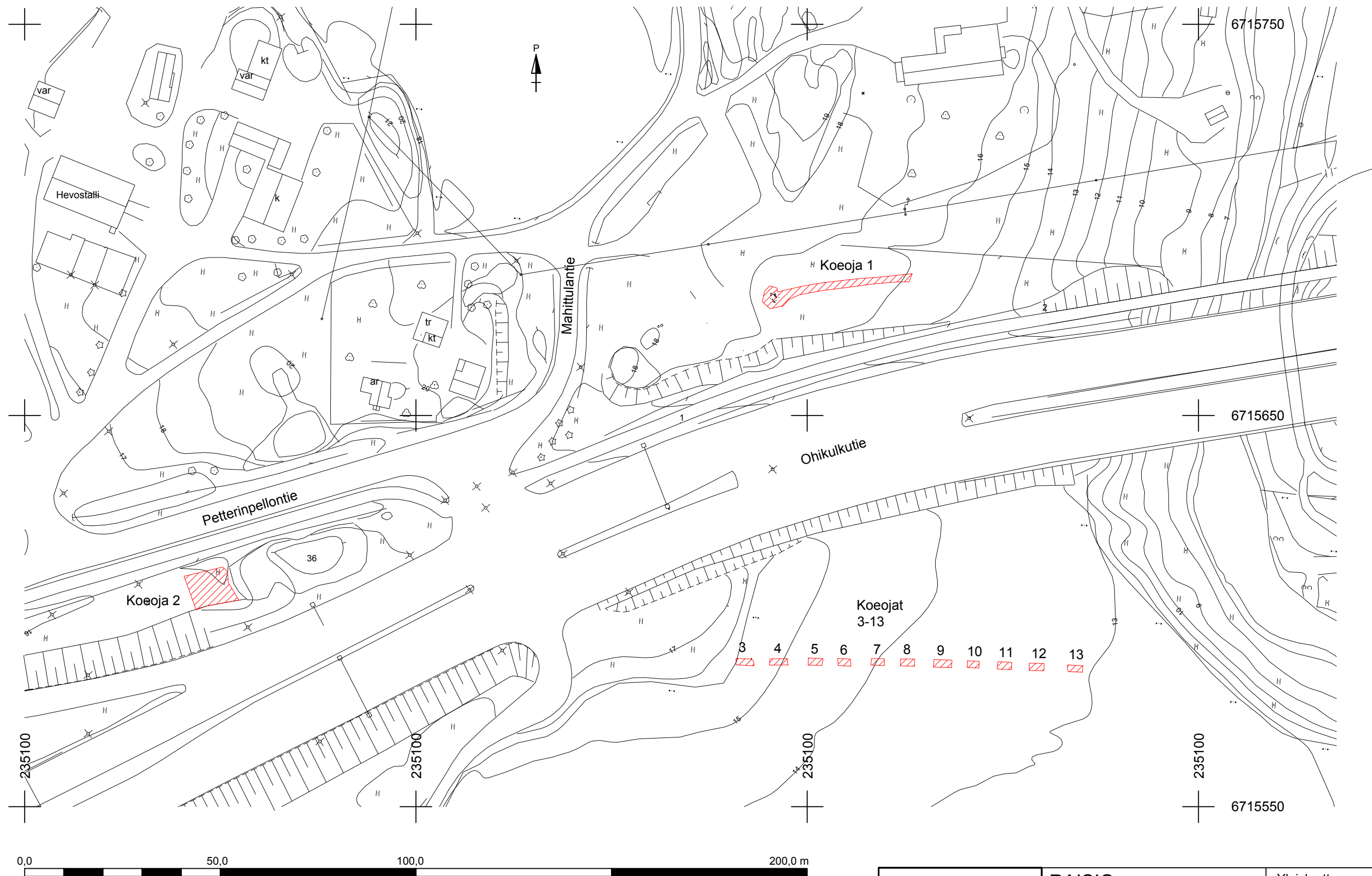

SKDG201902: 53 ja 51. Palanutta savea ja kaksi tiivistä ruskeapintaista keramiikan (?) palaa.

SKDG201902:50 , naulan pää, fajanssin siru, liitupiipun varren pala ja läpikuultava pii-iskos, todennäköisesti tuluspiistä isketty.

LIITE 3. KARTAT

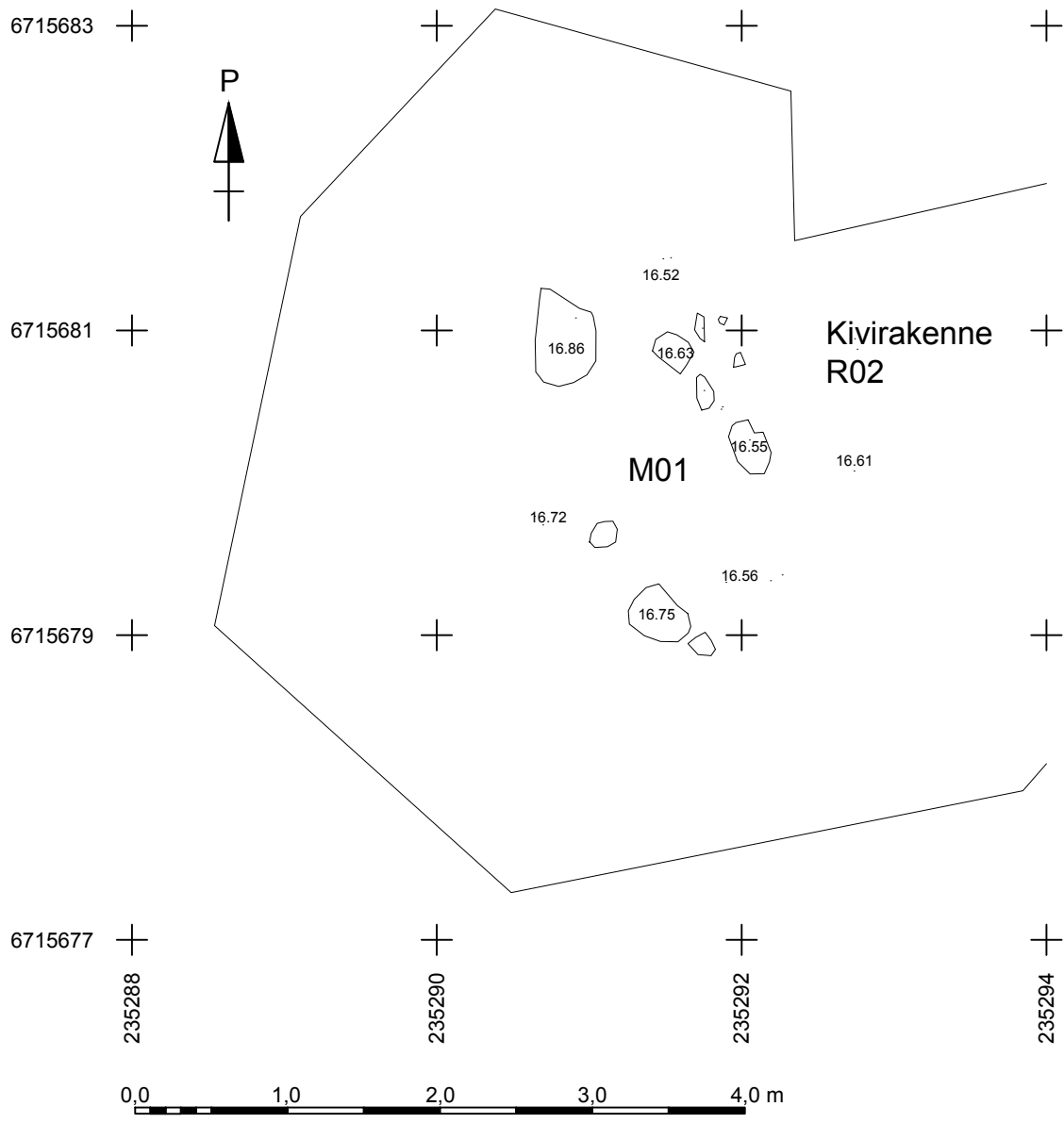

RAISIO
 Mahittulan tielinjauksen arkeologinen
 esitutkimus
 Hanna-Maria Pellinen 2019

Pohjakartta Raision kaupunki

Mittaus ja puhtaaksi piirto
 Markus Kivistö

Yleiskartta
Koejat 1-13
1:750
ETRS-TM35 / N2000
Kartta 1

	RAISIO Mahittulan tielinjauksen arkeologinen esitutkimus Hanna-Maria Pellinen 2019	Koeja 1 Rakenne R02
	Pohjakartta Raision kaupunki	1:20 ETRS-TM35 / N2000
	Mittaus ja puhtaaksi piirto Markus Kivistö	Kartta 2